

ศึกษาการสร้างภาพลักษณ์ตัวละครหญิงในนวนิยายเรื่องแม่เบีย

A study of creating an image of a female character of Mae Bia novel

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปภัสวลัญช์ นพวงศ์ ณ อยุตยา

Assistant Professor. Papustwalun Noppawong Na Ayuttaya

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Instructor, Thai Program, Faculty of Humanities and Social Sciences

Bansomdejchaopraya Rajabhat University

กรรติมา ไพราม

Kantima Phairam

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Faculty of Humanities and Social Sciences, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

ณัฐริกา พรมรัตน์

Natarika Prommarat

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Faculty of Humanities and Social Sciences, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

สุภาวรรณ ปลีสุมทร

Suphavan Pleesamut

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Faculty of Humanities and Social Sciences, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

Email : suphavannn@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างภาพลักษณ์ตัวละครหญิงในนวนิยายเรื่องแม่เบีย โดยใช้ทฤษฎีโครงสร้างวรรณกรรมองค์ประกอบของนวนิยาย แนวคิดทฤษฎีการสร้างตัวละคร และแนวคิดทฤษฎีด้านการสร้างภาพลักษณ์ เพื่อศึกษาลักษณะเด่นภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงในนวนิยายเรื่องแม่เบีย

ผู้วิจัยได้ศึกษาศึกษาลักษณะเด่นภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงในนวนิยายเรื่องแม่เบีย มีการวิเคราะห์องค์ประกอบของทฤษฎีโครงสร้างวรรณกรรมไว้ในด้านเนื้อเรื่อง โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉากและบรรยากาศ กลวิธีการดำเนินเรื่อง และกลวิธีการเล่าเรื่อง วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีการสร้างตัวละครในด้านเขียนบรรยายหรืออธิบายบุคลิกภาพทั้งหมด ผู้เขียนจะไม่แสดงบทบาท

โดยตรง ใช้พฤติกรรมของตัวละครเอง และใช้ปฏิกิริยาของตัวละครอื่น ๆ พูดหรือคิดเกี่ยวกับตัวละครนั้น เพื่อให้เห็นลักษณะการสร้างตัวละครของผู้แต่งทั้งลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และพฤติกรรมของตัวละครเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีด้านการสร้างภาพลักษณ์ประกอบไปด้วยภาพลักษณ์เชิงบวกและภาพลักษณ์เชิงลบ

คำสำคัญ : การสร้างภาพลักษณ์, การสร้างตัวละคร, โครงสร้างวรรณกรรม

Abstract

The objective of this research is to study creating an image of a female character in Mae Bia novel by using literary structure theory for analyzing the composition of the novel. The idea of creating character theory and the idea of creating an image, for study the characteristics of female character in this Mae Bia novel.

The researcher studied the distinctive characteristics of female characters in Mae Bia novel. The elements of the literary structure theory were analyzed on the substance, storyline, subject matter, character, conversation, scene, atmosphere, tactics of the process of the story, and tactics of storytelling. Analysis of the real creating character theory, creation by the ideal, surreal creation, creation of a personification, creation of using the original character for showing the characteristics of creation character by the writer. Showing character traits, personality, and behavior of the character for analysis create an image theory including positive images and negative images.

Keywords : Creation of an image, Creation of the character, Female character

บทนำ

นวนิยายเป็นรูปแบบวรรณกรรมบันเทิงคดีร้อยแก้วขนาดยาวรูปแบบหนึ่งที่มีการดำเนินเรื่องโดยตัวละคร ซึ่งนวนิยายต้องมีการสมมุติ คือ ผู้แต่งได้เขียนขึ้นจากจินตนาการของผู้แต่งที่เรียงร้อยไว้ด้วยกันในกรอบ ของโครงเรื่องใหญ่ แก่นเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา เหตุการณ์ในเรื่อง และ สถานที่ที่ทำให้เรื่องมีความสมจริง ทั้งยังเป็นวรรณกรรมรูปแบบหนึ่งที่มีความนิยมอย่างแพร่หลาย อีกทั้งผู้แต่งแต่งขึ้นโดยการสังเกตพฤติกรรมของมนุษย์ และนำมาร้อยเรียงเป็นเรื่องเล่าที่มีขนาดยาว จึงต้องมีกลวิธีการนำเสนอเรื่องราวให้มีความน่าสนใจให้ผู้อ่านติดตามตั้งแต่ต้นเรื่องตลอดจนตอนจบของเรื่อง และ ในองค์ประกอบเหล่านี้ “ตัวละคร” นับว่าเป็นจุดดึงดูดความสนใจของผู้อ่านมากกว่าส่วนอื่น ๆ เนื่องจากตัวละครเป็นผู้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงหรือเกิดปมขัดแย้งขึ้น ทั้งนี้ยังทำให้การผูกเรื่องเป็นไปอย่างน่าสนใจตรงตามวัตถุประสงค์ที่ผู้แต่งต้องการสื่อให้ผู้อ่านคล้อยตาม

ตัวละครเป็นส่วนที่ช่วยทำให้เรื่องราวมีความน่าสนใจตามที่คุณแต่งได้เขียนขึ้น ทั้งยังสร้างตัวละครให้มีความสมจริง ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ หรือสิ่งของ ซึ่งตัวละครเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของเรื่อง ที่แสดงพฤติกรรม อุปนิสัย ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดและทัศนคติ ในแต่ละตัวละครล้วนมีบทบาทที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับผู้เขียนเป็นผู้แต่งขึ้น โดยการสร้างตัวละคร คือ การสร้างบุคคลขึ้นจากจินตนาการของผู้เขียนเป็นการสมมุติตัวละครขึ้นมาและมีบทบาทสำคัญ ในเรื่อง ผู้แต่งมักจะแบ่งเป็นตัวละครเอก และตัวละครรอง การสร้างตัวละครที่ดีส่งผลให้ผู้อ่านจดจำตัวละครได้ ดังนั้นผู้แต่งต้องให้ความสำคัญ ในการสร้างภาพลักษณ์ของตัวละครที่สร้างความประทับใจให้แก่ผู้อ่าน

ปัจจุบันนอกจากจะมีงานเขียนวรรณคดีที่แสดงให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของตัวละครแล้ว ยังมีงานเขียนที่เป็นวรรณกรรมโดยสร้างขึ้นมาเป็นนวนิยาย และสามารถมองเห็นถึงภาพลักษณ์ของตัวละครได้ชัดเจน จนได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการนำมาตีพิมพ์หลายครั้ง ทั้งยังมีการนำมาดัดแปลงเป็นบทละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์อยู่หลายครั้งเช่นกัน คือ นวนิยายเรื่องแม่เบี้ย ของวาณิช จรุงกิจอนันต์ โดย กอบกุล อิงคุทานนท์ ได้กล่าวถึงนวนิยายเรื่องแม่เบี้ยไว้ดังต่อไปนี้

(กอบกุล อิงคุทานนท์, 2533) กล่าวว่า นวนิยายเรื่องแม่เบี้ยเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสายน้ำ ความหลัง ชายหนุ่ม หญิงสาว และงูเป็นเรื่องที่เกิดความประทับใจแก่ผู้อ่าน เนื่องจากการวางเค้าโครงเรื่องที่ค่อนข้างลงตัวเพราะความลึกลับ ความตื่นเต้นของเรื่องที่มีอยู่ทุกระยะ โดยเฉพาะการใช้ตัวละคร “งู” เข้ามาปรากฏกายชัดเจน ชัดแจ้ง เช่น งูจะเข้ามาแทรกการเข้าด้ายเข้าโคลของตัวเอกเมฆลา กับตัวละครชายอยู่เสมอ ความลึกลับ ความน่ากลัวของงูทำให้เรื่องน่าสนใจ ออกสั่นขวัญแขวนเมื่อสร้างให้เป็นตัวร้าย ยิ่งกว่านั้นการใช้ฉาก และบรรยากาศไทย ๆ ที่มีเสน่ห์ และมนต์ขลัง ยิ่งทำให้เรื่องชวนฝันห่างไกลจากตัวสังคมปัจจุบัน อย่างที่เรียกว่า Exotic และเมื่อสังเกตดูแล้ว ท่วงทำนองของผู้เขียนได้ใช้ การเขียนที่ใช้บรรยากาศแบบนวนิยาย Gothic ของฝรั่ง (ซึ่งเดิมมักใช้ฉากเป็นปราสาทเก่าแก่ ลึกลับ มีผี หรือวิญญาณ) มาดัดแปลงให้เป็นบรรยากาศ Gothic แบบไทย ๆ ที่ใช้บ้านโบราณ ใช้ตะเกียงวอมแวม ทำน้ำริมคลอง คนเก่าแก่ในบ้าน และ งามผสมผสานกับการเขียนท่วงทำนองวิจิตรกามา (Erotic) ทำให้เร้าใจชวนใจผู้อ่าน ภาพการสังวาส หรือ การแสดงออกซึ่งความรู้สึกของชนะชลเมื่อสังเกตรูปร่างของเมฆลานั้นบรรยายได้อย่างมีศิลปะ ให้ความรู้สึกละเมียดละไมในอารมณ์ และมีสุนทรียรส เนื่องจาก การใช้โวหาร และ ถ้อยคำของผู้เขียน

ตัวละครหญิงที่ วาณิช จรุงกิจอนันต์ สร้างขึ้นมีความน่าสนใจ เพราะตัวละครหญิงมีบทบาทสำคัญ ทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดความขัดแย้งในเรื่อง โดยปกติแล้วตัวละครเอกหญิงในนวนิยายส่วนใหญ่ จะมีภาพลักษณ์ในเชิงบวกมากกว่าภาพลักษณ์เชิงลบ คือ ในนวนิยายบางเรื่องจะมีการแต่งให้ตัวละครเอกหญิง มีลักษณะนิสัยที่เรียบร้อย มีคุณธรรม อยู่ในศีลธรรมอันดี และ อาจจะมีนิสัยก้าวร้าวไปบ้างในบางช่วง แต่ยังคงภาพลักษณ์ในเชิงบวกมากกว่าภาพลักษณ์เชิงลบ ซึ่งแตกต่างจากตัวละครเอกหญิงในนวนิยายเรื่องแม่เบี้ย คือ การสร้างภาพลักษณ์และลักษณะนิสัยของเมฆลาให้เป็นผู้หญิงที่มีภาพลักษณ์เชิงลบมากกว่าภาพลักษณ์เชิงบวก คือ เป็นผู้หญิงที่ขาดคุณธรรม ผิดจารีตประเพณี ฟ่าย

แพ่ต่อค้นหาของตนเอง ทั้งที่เมฆลารู้ยู่แล้วว่าชนะชล มีไหมแก้วซึ่งเป็นภรรยา และยังมีลูกด้วยกัน แต่เมฆลาก็ยังแอบไปมีความสัมพันธ์ที่ลึกลับกับชนะชล จนทำให้เกิดปัญหา เหตุการณ์ และ เรื่องราวต่าง ๆ ตามมา ซึ่งแสดงให้เห็ถึงภาพลักษณ์ที่ชัดเจนของตัวละครหญิงในนวนิยายเรื่องแม่เป็ย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ภาพลักษณ์ตัวละครหญิงในนวนิยายแม่เป็ย
2. เพื่อศึกษาการสร้างตัวละครหญิงในนวนิยายแม่เป็ย

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาค้นคว้าเรื่องการศึกษาภาพลักษณ์ตัวละครหญิงในนวนิยายแม่เป็ย บทประพันธ์ของ วาณิช จรุงกิจอนันต์ 1 เล่ม โดยแพรวสำนักพิมพ์ พิมพ์ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2551 เลือกศึกษาตัวละครหญิงที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินเรื่องและมีภาพลักษณ์ที่ชัดเจนจำนวน 6 ตัวละคร ได้แก่ เมฆลา ไหมแก้ว เด็กหญิงนวล ป้าทับ เพ็ญแสง และนางทองสุก

กรอบแนวคิดและทฤษฎี

1. ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีโครงสร้างวรรณกรรมในส่วนของการวิเคราะห์องค์ประกอบของนวนิยาย เรื่องแม่เป็ย เพื่อพิจารณาองค์ประกอบโครงสร้างวรรณกรรมไว้ในด้านเนื้อเรื่อง โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉากและบรรยากาศ กลวิธีการดำเนินเรื่อง และกลวิธีการเล่าเรื่อง ทำให้เห็ถึงความสำคัญ ของนวนิยายที่มีความหลากหลายตามกลวิธีต่าง ๆ

2. การสร้างตัวละครเป็นวิธีที่ผู้เขียนสร้างขึ้นจากจินตนาการของผู้เขียนเอง โดยสร้างตัวละครให้มีลักษณะเฉพาะตัวของตัวละครตัวนั้นให้สามารถมองเห็นภาพของตัวละครตัวนั้นได้อย่างชัดเจน โดยวิภา กงกะนันท์ ได้กล่าวถึงการสร้างตัวละคร ไว้ดังต่อไปนี้

(วิภา กงกะนันท์, 2533) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างตัวละครให้สมจริงนั้นต้องได้เห็ลักษณะ และธรรมชาติของตัวละครว่ามีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และด้านปัญญา เมื่อเวลาและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไป นอกจากนี้ตัวละครที่เป็นคน จะดูสมจริงได้ก็ต่อเมื่อแสดงธรรมชาติของปุถุชนคือ เป็นที่อาศัยของกิเลสและอวิชชา คือ ความโลภ โกรธ หลง อิจฉา โง่เขลา ฯลฯ ในสัดส่วนที่ต่างกันในแต่ละคน ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญสองปัจจัย คือ พันธุกรรม หรือ การกำเนิดของตัวละครนั้น กับสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ การเลี้ยงดู การศึกษา การอบรม และ ประสบการณ์ทั้งทางตรง และ ทางอ้อม

3. ภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่สำคัญต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือองค์กรที่ปรากฏแก่สายตา หรือ ลักษณะท่าที ที่ใกล้เคียงกับภาพลักษณ์ตัวละครที่ปรากฏในนวนิยาย ซึ่งการศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ จะทำให้เราสามารถเข้าใจ คำว่าภาพลักษณ์มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแนวทางประกอบการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของผู้หญิงในนวนิยายแม่เป็ย โดย พัชราวลี จินนิกร ได้กล่าวถึงภาพลักษณ์ไว้ดังต่อไปนี้

(พัชรราวลี จินนิกร, 2559) กล่าวว่า ภาพลักษณ์หมายถึง ภาพของคุณลักษณะของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ที่ปรากฏต่อสาธารณชน ซึ่งผู้ที่พบเห็น หรือ ผู้คนในสังคมจะรับรู้ผ่านประสบการณ์โดยตรงหรือโดยอ้อมของตน เกิดเป็นภาพขึ้นภายในจิตใจและมีอิทธิพลต่อการแสดงออกกับบุคคล (ตัวละคร) นั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ทฤษฎีโครงสร้างวรรณกรรมเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบของนวนิยายเพื่อให้ทราบ และ เข้าใจถึงเรื่องราวของนวนิยายเรื่องแม่เบี้ย และ นำไปสู่การวิเคราะห์ทฤษฎีการสร้างตัวละครเพื่อให้เห็นลักษณะนิสัย พฤติกรรมของตัวละครหญิงที่ผู้แต่งสร้างสรรค์ขึ้น และ เมื่อมีการศึกษาการสร้าง ตัวละครหญิงจะทำให้เห็นภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงได้อย่างชัดเจนซึ่งจะนำไปสู่การวิเคราะห์การสร้างภาพลักษณ์ของตัวละครหญิง โดยใช้แนวคิดทฤษฎีด้านภาพลักษณ์ ที่แสดงให้เห็นภาพลักษณ์เชิงบวก และ ภาพลักษณ์เชิงลบของตัวละครหญิงที่ผู้แต่งสร้างขึ้นให้ผู้อ่านติดตามตั้งแต่ต้นเรื่องตลอดจนตอนจบของเรื่อง

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. สืบค้นและหาข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงในนวนิยาย
2. เก็บรวบรวมข้อมูลและศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงในนวนิยาย
3. สรุปผล
4. อภิปรายและข้อเสนอแนะ
5. เรียบเรียงเนื้อหาเป็นบท

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่านวนิยายเรื่องแม่เบี้ยของวาณิช จรุงกิจอนันต์ ได้รับความสนใจจากนักอ่านจำนวนมาก เพราะมีการนำนวนิยายเรื่องแม่เบี้ยมาตีพิมพ์ถึง 4 ครั้ง และมีการนำมาสร้างเป็นบทภาพยนตร์ และ บทละครโทรทัศน์ อยู่หลายครั้งเช่นกัน ซึ่งเนื้อเรื่องของนวนิยายเรื่องแม่เบี้ยมีความลึกลับ ซับซ้อน ทั้งยังมีความโดดเด่น ของตัวละครเอกหญิงที่มีภาพลักษณ์ที่โดดเด่นไปในด้านภาพลักษณ์เชิงลบมากกว่าภาพลักษณ์เชิงบวก ซึ่งผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการสร้างภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงในนวนิยายเรื่องแม่เบี้ยโดยต้องอาศัยการวิเคราะห์ทฤษฎีโครงสร้างวรรณกรรมได้แก่ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉากและบรรยากาศ กลวิธีการดำเนินเรื่อง และ กลวิธีการเล่าเรื่อง ทฤษฎีการสร้างตัวละครได้แก่ การสร้างให้สมจริง การสร้างตามอุดมคติ การสร้างแบบเหนือจริง การสร้างแบบบุคลาธิษฐาน การสร้างโดยใช้ตัวละครแบบฉบับ ทั้งนี้ยังมีการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีด้าน การสร้างภาพลักษณ์ได้แก่ ภาพลักษณ์เชิงบวก และ ภาพลักษณ์เชิงลบ ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์ อธิบาย และ พิจารณาเป็นส่วน ๆ ดังต่อไปนี้

เนื้อเรื่องย่อ

ชนะเลิศหนุ่มเจ้าของบริษัทที่ชื่นชอบในบ้านเรือนไทยต้องการที่จะมีบ้านเรือนไทยเป็นของตัวเอง เพราะในความรู้สึกเหมือนว่าเขาจะมีความหลังกับบ้านเรือนไทยอยู่ด้วย เขามีภรรยา และลูกด้วยกันสองคน จนมาวันหนึ่งเขาได้เดินทางไปท่องเที่ยวเกี่ยวกับภาคภูมิ และ เพื่อนในคณะทัวร์ที่เมขลาเป็นเจ้าของอยู่ แต่ในตอนนั้นชนะเลิศไม่ได้ชอบเมขลาเลยออกจะรำคาญเมขลาด้วยซ้ำ แต่เมื่อเมขลาขานชื่อของชนะเลิศ และ ถามว่าเขาเคยตกน้ำมาหรือเปล่า ทำให้ชนะเลิศเริ่มสนใจเธอขึ้นมา ในขณะที่เดียวกันทุกครั้งที่มีการจัดทัวร์มาเที่ยวสุพรรณฯ เมขลาจะจัดทัวร์ให้ทุกคนมาชมบ้านเรือนไทยหลังใหญ่ที่มีความเก่าแก่ซึ่งเป็นบ้านของเธอ และเมื่อชนะเลิศมาถึงบ้านของเมขลาทำให้เขาตื่นตาในบ้านหลังนี้มาก การที่จะมาบ้านหลังนี้ได้ต้องผ่านการนั่งเรือ และ ชนะเลิศก็ได้พบกับชายชราคนหนึ่ง ที่ชื่อว่าลุงทิมที่เป็นผู้พายเรือเพื่อนำคณะทัวร์มาบ้านเรือนไทยหลังนี้ เพราะบ้านเรือนไทยติดอยู่กับแม่น้ำสุพรรณฯ และ ในบ้านมีต้นไม้นี้ดอกไม้ที่ส่งกลิ่นหอมมากมาย ชนะเลิศก็รู้สึกว่าตนเองนั้นมีความคุ้นเคยกับสถานที่แห่งนี้ รู้สึกว่าเคยดมดอกไม้ที่มีกลิ่นแบบนี้ ในขณะเดียวกันเมขลาจะพานักท่องเที่ยวในคณะทัวร์ของเธอไปชมโคกใหญ่หลังบ้าน แต่ลุงทิมกลับบอกว่าระวังนะ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่กล้าเดินเข้าไปดู แต่ชนะเลิศชอบโคกตรงนั้นมากอยากไปดู เมขลาก็ตั้งใจที่ชนะเลิศสนใจ แต่ลุงทิมทำท่าทางบอกให้ชนะเลิศหนีบมิตรพินอ้อย ไปด้วยเพื่อป้องกันอันตราย ในตอนที่อยู่บนโคกหลังบ้านชนะเลิศเริ่มสนใจในตัวเมขลามากขึ้น ก่อนเวลาจากกันชนะเลิศแกล้งลี้มไฟแช็กและ บุหรี่ไว้ที่ศาลาทำน้ำ ชนะเลิศก็ได้กลับมาเอาบุหรี่และไฟแช็ก จึงได้แนะนำตัวกับเมขลา และ เมขลาก็ทิ้งที่อยู่ในกรุงเทพฯให้กับชนะเลิศ เมื่อทุกคนกลับแล้วเมขลา รู้สึกคิดถึงชนะเลิศว่าทำไมเขาจึงเปลี่ยนไปได้จากที่ดูว่าตอนแรกชนะเลิศจะไม่ชอบเธอแต่เมื่อเวลาอยู่บ้านเรือนไทยจึงเปลี่ยนไปอีกแบบเป็นคนที่น่าเอ็นโยน เมขลาก็ได้ถามกับภาคภูมิว่าชนะเลิศแต่งงานแล้วหรือยัง และ เธอได้คำตอบว่าชนะเลิศแต่งงานมีลูกสองคนแล้ว ทำให้เมขลาเปลี่ยนใจ และ พยายามที่จะไม่คิดถึงเขา ขณะที่เมขลาจะไปอาบน้ำก็เจอรูปร่างยาวดำกำลังจ้องมาที่เธอแต่เธอก็ไม่ได้คิดอะไร เพราะเธอมีความคุ้นเคยกับตัวนี้มาตั้งแต่เด็ก เช้าวันรุ่งขึ้นมีชายหนุ่มขับเรือเร็วจอดที่หน้าบ้านของเมขลาชายผู้นั้นก็คือ พจน์ พจน์เป็นผู้ชายที่เคยมีความสัมพันธ์กับเมขลาแต่พจน์นั้นก็มีการตายอยู่แล้ว และ ในขณะนั้นพจน์ไปหาเมขลาแต่เธอไม่อยู่บ้านเพราะออกไปกินก๋วยเตี๋ยวร้านอาเต้ เมขลาพยายามหลบหน้าพจน์อยู่ เพราะเมขลารู้ว่าพจน์มีการตายอยู่แล้ว เธอไม่ได้คิดอะไรคิดแค่ว่ารักสนุก เมื่อเมขลากลับมาถึงบ้านก็ทักทายพจน์ปกติ ตอนนั้นพจน์นำของมาฝากเมขลา ซึ่งเป็นสิ่งที่เมขลาชอบจึงชวนพจน์ขึ้นบ้านไป และ เมขลากำลังจะไปหยิบของในห้อง พจน์ก็เดินตามเข้าไป พจน์ต้องการให้เมขลาอยากที่จะมีอะไรกับเขาเหมือนเดิม จนพจน์ทนไม่ไหวตั้งใจเข้าไป มีความสัมพันธ์กับเมขลา และ ภูเขาที่กัดที่ขาของเขา เมขลา ก็ไปส่งพจน์ที่ท่าเรือโดยให้พจน์ไปหาหมอดูด้วยตัวเอง เพราะเมขลาคิดว่าถ้าหากเธอไปส่งพจน์ที่อนามัยก็อาจจะเกิดเรื่องฉาวขึ้นได้เนื่องจากพจน์เป็นผู้มีอิทธิพล ในเมืองสุพรรณฯ พจน์รีบไปที่อนามัย และเรื่องราวของพจน์ที่โดนงูกัดก็ลือไปทั่วตลาดแถวนั้น แต่ก็ไม่มีใครคิดว่าเป็นงูที่บ้านของเมขลา

เช้าวันต่อมาเมฆลากลับกรุงเทพฯ และ ชนะชลก็เดินทางถึงกรุงเทพฯ ในตอนเย็น ชนะชลหม่อมลอยคิดถึงผู้หญิงที่อยู่ในบ้านเรือนไทยหลังนั้นหลังที่ใหญ่โต ที่เป็นบ้านเรือนไทยเก่าแก่ เขาอยากกลับไปที่นี่อีกครั้ง และ เขาก็ติดต่อเมฆลาไปเพราะนึกถึงคำที่กล่าวลากันก่อนที่จะจากกันในวันนั้น ชนะชล และ เมฆลาค้นเจอกันอีกครั้ง ชนะชลขอไปบ้านเรือนไทยของเมฆลาอีกครั้งในวันอาทิตย์ ในตอนนั้นชนะชลรู้สึกผิดต่อไหมแก้วผู้ที่เป็นภรรยาอยู่มาก ขณะที่ชนะชลและเมฆลาอยู่กรุงเทพฯ พจนารู้สึกแค้นงูที่ขัดขวางการมีความสัมพันธ์ของเขากับเมฆลา จึงให้ถมกับชัยที่เป็นหมองูไปจัดการกับงูเห่าตัวนั้น ทั้งสองคนนั้นไม่ได้สนใจงูเห่า แต่เขากลับมีความรู้สึกถึงกามารมณ์ที่เห็นเด็กหญิงนวลจึงเกิดความคิดทำไม่ดีไม่ร้ายขึ้น แต่โชคดีที่มีงูตัวนั้นมาช่วยเด็กหญิงนวลได้ทันเวลา เหตุการณ์ในครั้งนั้นทำให้ถมกับชัยต้องตายในที่สุด และ เรื่องการตายของถม และ ชัยก็ถูกเลื่องลือไปทั่วเมืองสุพรรณฯ ทำให้ลุงทิม ไม่กล้าที่จะแจ้งความ เพราะไม่อยากให้ใครรู้ว่างูเห่าที่บ้านของเมฆลาฆ่าถม และ ชัย อีกทั้งยังเคยกัดพจนัน ในขณะเดียวกันงูเห่าที่บ้านเมฆลาก็สร้างความโกรธเคืองให้กับพจนันมากขึ้น

ไหมแก้วมีความสงสัยที่ชนะชลจะไปบ้านเรือนไทยที่สุพรรณฯ ในวันอาทิตย์นี้ ในขณะเดียวกันเมฆลา ก็กลับไปจัดบ้านที่สุพรรณฯ แต่แวะไปกินก๋วยเตี๋ยว ที่ร้านอาเต้าก่อน ทำให้เมฆลาได้รู้ข่าวของถม และ ชัยว่าโดนงูกัดตาย แต่เมฆลาก็ไม่ได้คิดว่าเป็นงูที่บ้านของตัวเอง จนเมฆลากลับมาถึงบ้านลุงทิมก็เล่าเรื่องราวทั้งหมดให้เมฆลาฟัง และเมฆลาก็เริ่มไม่ชอบงูเห่าตัวนั้นขึ้นมา จึงลงไปหาที่โคกหลังบ้านแต่กลับไม่เจอ เช้าวันต่อมาเมฆลาออกไปหางูตัวนั้นอีกแต่ก็ไม่เจอ และในขณะนั้นเด็กหญิงนวลกำลังจะไปโรงเรียนเพราะหยุดเรียนมาสองวันแล้ว เมฆลาส่งเด็กหญิงนวลว่าอย่าพูดเรื่องนี้กับใคร ซึ่งมีป่าทับและ ลุงทิมคอยปลอบโยนจิตใจและสภาพจิตใจเด็กหญิงนวล ให้กลับมาเป็นปกติ

เด็กหญิงนวลพูดกับผู้ที่ป็นเจ้านายว่าจะไม่พูดเรื่องนี้กับใคร และเมฆลาก็เดินทางกลับมาที่กรุงเทพฯ ในวันอาทิตย์ก็มาถึงชนะชลและเมฆลาก็เดินทางมาที่บ้านเรือนไทยของเมฆลา ชนะชลก็ได้เจอกับลุงทิมและพูดคุยกัน ชนะชลรู้สึกคุ้นเคยกับลุงทิมเหมือนกับเป็นญาติแท้ ๆ ของเขา ลุงทิมก็เล่าว่าญาติของเขามีลูกชายหนึ่งคน กำลังจะเดินทางไปหางานทำแต่กลับเกิดเหตุการณ์เรือล่มชะก่อนทำให้เขาสูญเสียญาติทั้งสองคนไป เขาเจอเพียงศพพ่อ และ แม่ของหลานของเขา แต่ไม่เจอศพของเด็กที่ตกน้ำลงไป ลุงทิมก็หวังว่าหลานของเขาจะยังมีชีวิตอยู่ ในวันนั้นเป็นวันลอยกระทงชนะชลก็ได้ขอเมฆลาลอยกระทงที่บ้านเรือนไทยหลังนี้ด้วยเมฆลาก็ไม่ได้ปฏิเสธ จนชนะชลก็ขอเธอค้างที่บ้านเรือนไทยหลังนี้เพราะอยากอยู่กับบรรยากาศ อยากอยู่ในบ้านเรือนไทยหลังนี้นาน ๆ ในขณะเดียวกันเมฆลาก็รู้สึกกังวลที่งูเห่าในบ้านของเธอยังอยู่และเธอก็กลัวงูเห่าจะกัดชนะชล ในระหว่างนั้น ชนะชลก็เจอกับงูเห่าตัวสีดำใหญ่ และเมฆลาก็รู้สึกเป็นกลางไม่ดีจึงออกมาดูชนะชล เธอก็เห็นงูเห่าตัวนั้นจริง ๆ เธอจึงไปไล่งูเห่าตัวนั้นออกไป และ เมฆลาก็ชวนชนะชลไปนอนในห้องด้วย ทำให้ทั้งสองคนมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งต่อกัน และ เขาทั้งสองก็เกิดความรู้สึกรักต่อกัน ชนะชลไม่เคยรู้สึกกับผู้หญิงคนไหนแบบนี้มาก่อนรวมถึงภรรยาของเขาด้วย โดยชนะชลก็ไม่ได้นึกถึงไหมแก้วที่เป็นภรรยาของเขาเลย แต่เมื่อวันรุ่งขึ้นชนะชลกลับไปที่บ้านเห็นหน้าภรรยาของตนก็รู้สึกผิดต่อภรรยา เมื่อเวลาผ่านไปชนะชลก็คิดถึงเมฆลาก็

เลยเดินทางไปหาเมขลาที่บ้านในกรุงเทพฯ และ ชวนเมขลาไปบ้านเรือนไทยที่สุพรรณอยู่หลายครั้ง มีอยู่ครั้งหนึ่งที่ชนะชลไปที่บ้านของเมขลา ชนะชลเจองูเห่าตัวนั้นจึงใช้มีดฟันอ้อยของลุงทิมตุงงูเห่าตัวสีดำที่บ้านเมขลา จนทำให้งูเห่าตัวนั้นอาฆาตและจะไปแก้แค้น ชนะชลอยู่เสมอ ในขณะที่ชนะชลก็เปลี่ยนไปเป็นคนละคนจนทำให้ไหมแก้วรู้สึกสงสัยว่าเรามีเมียน้อยหรือเปล่า ไหมแก้วจึงหาความจริง ซึ่งมีเพื่อนของเขาช่วยหาด้วย เมื่อไหมแก้วรู้ความจริง ไหมแก้วก็เปลี่ยนเป็นคนละคน จากที่เคยเป็นกุลสตรีมีมารยาทเรียบร้อย เขากลับดูเป็นคนก้าวร้าว จนเธอไปตามหาเมขลาที่บริษัท ทำให้เมขลาแปลกใจว่าทำไมผู้หญิงที่เป็น กุสสตรีเรียบร้อยอย่างเขาจึงเปลี่ยนไปมากขนาดนี้และ เมขลาเองก็รู้สึกผิดต่อไหมแก้ว จึงคิดเดินทาง ไปต่างประเทศเพื่อจบเรื่องราวของเธอกับชนะชล แต่ชนะชลรักเมขลา มากจึงตามไปที่สนามบินเพื่อบอกลา

พจนพยายามตามเมขลาทั้งยังสงสัยว่าเมขลาและผู้ชายคนอื่นและพจนต้องการที่จะฆ่างูเห่าตัวนั้นตัวที่กัดเขา เขาไปที่บ้านของเมขลาเพื่อจะไปฆ่างูเห่าตัวนั้น พจนจึงใช้ปืนเพื่อที่จะไปยิงงูเห่าตัวสีดำตัวนั้น แต่พจนก็นำชีวิต ของตนเองกลับมาไม่ได้เพราะโดนงูเห่ากัดตายแต่ไม่ได้ตายในบ้าน แต่กลับตายในเรือที่เขาขับมาด้วยความเร็วเพื่อที่จะต้องการไปหาหมอเหมือนครั้งก่อน เขาก็ตายขณะที่ขับเรืออยู่ เพราะหัวของเขาเฉียดกับต้นไม้ทำให้เขาเสียชีวิตในที่สุด

ชนะชลรู้สึกเสียใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และ เขาก็กลับไปที่บ้านเรือนไทยอีกครั้งเพื่อไปหาลุงทิม และ มีนางทองสุขเป็นผู้พายเรือไปส่งที่บ้าน ลุงทิมตกใจมากที่ชนะชลกลับมาที่บ้านหลังนี้อีก ชนะชลกลับมา บ้านหลังนี้อีกครั้งเพื่อมาบอกลุงทิมว่าเขา คือ หลานของลุงทิมที่ในอดีตเขาเคยตกน้ำมาก่อน และ เขาบอกกับลุงทิมว่า มีคนอุปการะเลี้ยงเป็นลูกบุญธรรมและลุงทิมก็เชื่อในสิ่งที่ชนะชลพูด แต่ทันใดนั้นขณะที่ลุงทิมกำลังจะพายเรือไปส่งชนะชลอีกฝั่งหนึ่ง งูเห่าตัวสีดำที่ชนะชลเคยตีแอบมาได้ท้องเรือและหวังจะกัดชนะชล ลุงทิมใช้ไม้พายเพื่อที่จะปกป้องชนะชลไว้ แต่ชนะชลก็พลัดตกน้ำ และเสียชีวิตในที่สุด

ในขณะที่เมขลาอยู่ต่างประเทศก็รู้สึกว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นเธอก็รีบกลับเมืองไทยมาทันที และได้พบกับความเสียใจคือชนะชลเสียชีวิตเพราะงูเห่าตัวนั้นเป็นต้นเหตุของการเสียชีวิตของชนะชล เธอคิดจะฆ่างูเห่าตัวนั้นด้วยมือของเธอเอง เมขลาอยากให้งูเห่าตัวนั้นตายไปเพราะเธอรักชนะชลมาก และสุดท้ายแล้วงูเห่าตัวนี้ก็ตายด้วยมือของเมขลาทั้งที่งูเห่าพยายามปกป้องเธอมาตลอด

1. ทฤษฎีโครงสร้างวรรณกรรมองค์ประกอบของนวนิยาย

1.1 โครงเรื่อง (Plot)

นวนิยายเรื่องแม่เบี้ยผู้แต่งวางโครงเรื่องตามเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ตามสถานการณ์ภายในเรื่อง โดยแบ่งเป็น 2 ชนิด คือโครงเรื่องหลักเป็นเรื่องราวของชายหนุ่มที่มีภรรยาและลูกอยู่แล้ว แอบมีความสัมพันธ์กับหญิงสาวผู้เป็นเจ้าของบ้านเรือนไทยและทำให้เกิดเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ

ตามมา ส่วนโครงเรื่องรองนำเสนอเรื่องราวปัญหาที่ตามมาของชายหนุ่มที่มีครอบครัวอยู่แล้ว และหญิงสาวผู้เป็นเจ้าของบ้านเรือนไทยที่รักสนุกจนทำให้ทั้งคู่หลงใหลไปในกามารมณ์และกระทำสิ่งที่ผิดศีลธรรม

1.2 แก่นเรื่อง (Theme)

แก่นเรื่องของนวนิยายแม่เบี้ยคือ “ความผิดชอบชั่วดี” ผู้แต่งสื่อให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ที่กระทำสิ่งที่ผิดศีลธรรมและสุดท้ายตัวละครตัวนั้นก็ย่อมได้รับผลจากการกระทำของตนเองเช่นกัน และผู้แต่งยังมุ่งสะท้อนให้เห็นภาพสะท้อนสังคมของผู้หญิงในปัจจุบันอีกด้วย

1.3 ตัวละคร (Characters)

นวนิยายเรื่องแม่เบี้ยพบว่าตัวละครมีบทบาทลักษณะนิสัยที่แตกต่างกัน ผู้แต่งสร้างตัวละครโดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ตัวละครลักษณะมิติเดียวและตัวละครลักษณะหลายมิติ โดยผู้แต่งมักสร้างตัวละครเอกให้มีลักษณะหลายมิติ คือมีทั้งความดีและความไม่ดีอยู่ในตัว รองลงมาคือตัวละครมิติเดียว จะไม่มีความซับซ้อนจะมีลักษณะนิสัยเฉพาะตัวไม่เปลี่ยนแปลง คือ หากตัวละครตัวนั้นมีลักษณะนิสัยที่ดีก็จะมีพฤติกรรมที่ดีไปตลอดทั้งเรื่อง และหากตัวละครตัวนั้นมีลักษณะนิสัยที่ไม่ดีก็จะมีพฤติกรรมที่ไม่ดีตลอดทั้งเรื่อง

1.4 บทสนทนา (Dialogue)

นวนิยายเรื่องแม่เบี้ยผู้แต่งใช้บทสนทนาช่วยดำเนินเรื่องแทนการบรรยาย ช่วยแสดงลักษณะนิสัย ของตัวละครทั้งผู้พูดและตัวละครอื่น ๆ และใช้บทสนทนาช่วยให้วิธีการนำเสนอเรื่องราวไม่ซ้ำซากจำเจ มีชีวิตชีวา ซึ่งบทสนทนาแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรม ความคิด ปัญหา และความเป็นอยู่ของตัวละคร รวมถึงความขัดแย้งภายในเรื่อง

1.5 ฉากและบรรยากาศ (Setting)

นวนิยายเรื่องแม่เบี้ยผู้แต่งใช้ฉากที่สมจริงและเล่าเหตุการณ์หรือสถานการณ์ออกมาให้เห็นเป็นฉาก เป็นตอน ซึ่งนวนิยายเรื่องแม่เบี้ยเน้นใช้ฉากและบรรยากาศของบ้านเรือนไทยที่มีงูเห่าเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากฉากและบรรยากาศบ้านเรือนไทยเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการดำเนินเรื่องที่สะท้อนความเป็นอยู่ของตัวละครหลัก ในการดำเนินชีวิตอย่างเมขลาโดยตรงอีกด้วย

1.6 กลวิธีการดำเนินเรื่อง (Continuity)

นวนิยายเรื่องแม่เบี้ยมีการดำเนินเรื่องตามปฏิทินธรรมชาติ คือ เริ่มเรื่องจากจุดเริ่มต้นแล้วเรียงลำดับไปตามเหตุการณ์ก่อนหลัง เป็นช่วงที่ขณะชลเดินทางมาดูบ้านเรือนไทยที่สุพรรณฯเป็นครั้งแรกและได้พบกับเมขลา ผู้เป็นเจ้าของบ้านเรือนไทยครั้งแรกและเป็นจุดเริ่มต้นของการกระทำที่ผิดศีล

ธรรม โดยผู้แต่งมีการสร้างความขัดแย้งตั้งแต่ต้นเรื่องทำให้เรื่องมีความน่าสนใจและคลี่คลายปมปัญหา และความขัดแย้งของเรื่องได้อย่างชัดเจน

1. การเปิดเรื่อง นวนิยายเรื่องแม่เบี้ยใช้การเปิดเรื่องโดยการบรรยายเรื่องราวของตัวละคร คือ การบรรยายความรู้สึกของตัวละคร เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบถึงตัวละครและฉากที่อยู่ในเรื่องผ่านการบรรยายลักษณะอาการที่เป็นธรรมชาติของงูเห่า

2. การผูกปม นวนิยายเรื่องแม่เบี้ยมีการสร้างปมใหญ่และปมย่อย ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับบุคคล และความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับสัตว์ เป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครเอกกับตัวละครอื่น ๆ ที่นำมาสู่การเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ

3. หน่วงเรื่อง นวนิยายเรื่องแม่เบี้ยใช้การหน่วงเรื่องโดยการให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งพฤติกรรมของตัวละครจะมีความเข้มข้นตามลำดับ ซึ่งแบ่งเป็นหน่วงเรื่องใหญ่และหน่วงเรื่องย่อย โดยใช้ตัวละครเมขลาและขณะชลที่ทำผิดศีลธรรม ทำให้ผู้อ่านอยากติดตามเหตุการณ์ต่าง ๆ ภายในเรื่อง

4. จุดสุดยอด นวนิยายเรื่องแม่เบี้ยผู้แต่งใช้ตัวละครใหม่แก้วผู้ที่เป็นภรรยาของขณะชลที่เริ่มหมด ความอดทนที่ขณะชลเปลี่ยนไปเป็นคนละคน เหตุผลเพราะขณะชลกลับบ้านไม่ตรงเวลา และไม่ยอมกลับบ้าน ในบางครั้ง และใหม่แก้วก็เริ่มสืบหาความจริงที่เกิดขึ้น โดยใหม่แก้วไปปรึกษากับเพ็ญแสงที่เป็นเพื่อนสนิทของเธอ เพื่อที่จะจ้างบริษัทนักสืบตามสืบเรื่องของขณะชล ตรงจุดสุดยอดนี้ทำให้ผู้อ่านลุ้นไปกับสถานการณ์ในเรื่อง ที่ตัวละครกำลังกระทำอยู่

5. การคลายปม นวนิยายเรื่องแม่เบี้ยผู้แต่งได้คลี่คลายปมปัญหาการผิดศีลธรรมของตัวละครเอกที่ดำเนินเรื่องมาถึงจุดในการแก้ปัญหาและอุปสรรค โดยแบ่งเป็นคลายปมใหญ่และ คลายปมย่อย ซึ่งใช้ตัวละครงู ตัวละครเอก และ ตัวละครรองเป็นการคลี่คลายปมปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมด โดยมีตัวละครเอกและตัวละครรอง คือ ขณะชล ลุงทิม และงูเห่าในบ้านเรือนไทยของเมขลา

6. การปิดเรื่อง นวนิยายเรื่องแม่เบี้ย ปิดเรื่องแบบพลิกความคาดหมายของผู้อ่าน เนื่องจากในเนื้อเรื่องที่มีตัวละครชายมาอยู่กับตัวละครหญิงในบ้านเรือนไทย ไม่ว่าจะเป็เด็กหญิงนวลที่ซัยกับ ถมคิดปองร้ายเด็กหญิงนวลสุดท้ายแล้วก็ตายเพราะงู ส่วนพจน์ที่มาอยู่กับเมขลา ก็ตายเพราะงูเช่นกัน แต่ผิดกลับขณะชลกลับตายเพราะสายน้ำ เพราะชื่อของเขาคือที่ต้องเป็นผู้ชนะสายน้ำแต่เขากลับต้อง จบชีวิตเพราะสายน้ำ การปิดเรื่องผู้เขียนบรรยายเหตุการณ์ที่เมขลากำลังโศกเศร้าเสียใจต่อการจากไป ของขณะชล ทำให้เธอตัดสินใจฆ่างูเห่าที่เป็นต้นเหตุให้ขณะชลเสียชีวิต และบรรยายให้ผู้อ่านเห็นภาพ ลักษณะอาการของงูเห่าเช่นเดียวกับตอนเปิดเรื่อง

1.7 กลวิธีการเล่าเรื่อง (Point of view)

นวนิยายเรื่องแม่เบี้ยใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบผู้แต่งเป็นผู้รู้แจ้ง คือ ผู้เล่าเรื่องที่สามารถรับรู้ การกระทำและ ความคิดของตัวละครทุกตัวโดยไม่จำกัดเรื่องเวลา และสถานที่ โดยจะใช้สรรพนาม บุรุษที่สาม หรือชื่อของตัวละครในการเล่าเรื่อง เพื่อให้เห็นว่าตัวละครต่างคิด ต่างหาเหตุผล ทำให้เห็น

มุมมองที่แตกต่างของแต่ละคน ทำให้ผู้อ่านรู้สึกที่ผู้อ่านร่วมคิดกับตัวละครดังปรากฏในเรื่อง

2. แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการสร้างตัวละคร

การสร้างตัวละครหญิงในนวนิยายเรื่องแม่เบี้ย ของวาณิช จรุงกิจอนันต์ สร้างตัวละครผ่านบุคลิกลักษณะ โดยมีตัวละครที่นำมาวิเคราะห์ 6 ตัวละคร ได้แก่ เมขลา ไหมแก้ว เพ็ญแสง เด็กหญิง นวล ป้าทับ และนางทองสุข ซึ่งพบว่าการสร้างตัวละครหญิงในนวนิยายเรื่องแม่เบี้ยมีการนำเสนอวิธีการสร้างตัวละคร ดังนี้

2.1 การสร้างให้สมจริง

นวนิยายเรื่องแม่เบี้ย วาณิช จรุงกิจอนันต์ สร้างตัวละครให้มีความสมจริงเป็นไปตามธรรมชาติที่ผู้แต่งสร้างขึ้น คือ ให้ตัวละครมีความรัก โลภ โกรธ หลง อิจฉา ทั้งนี้ล้วนขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ของตัวละคร อาทิ เช่น ชาติกำเนิดของตัวละคร คือ การอบรมเลี้ยงดู การศึกษา และ สิ่งแวดล้อมของตัวละครนั้น ๆ ซึ่งประกอบไปด้วยทั้งหมด 9 ตัวละคร ได้แก่ ตัวละครงูเห่า เมขลา ชนะชล ไหมแก้ว เด็กหญิง นวล ป้าทับ ลุงทิม นางทองสุข และ เพ็ญแสง

2.2 การสร้างตามอุดมคติ

นวนิยายเรื่องแม่เบี้ย วาณิช จรุงกิจอนันต์ การสร้างตัวละครตามแบบอุดมคติขึ้นตามความนึกคิดของผู้แต่ง โดยมีความปรารถนา ความศรัทธา ค่านิยมในเรื่องความคิด วิถีชีวิต ความดีงาม และความถูกต้องยุติธรรม การสร้างตัวละครแบบอุดมคติ จึงมักจะมีลักษณะดีงามเกินกว่าคนธรรมดาทั่วไป จนขาดความสมจริงไปบ้าง แต่มีโอกาสเป็นจริงได้เช่นกัน ซึ่งประกอบไปด้วยทั้งหมด 1 ตัวละคร ได้แก่ ตัวละครงูเห่า

2.3 การสร้างแบบเหนือจริง

นวนิยายเรื่องแม่เบี้ยของวาณิช จรุงกิจอนันต์ มีการสร้างตัวละครให้มีลักษณะเหนือธรรมชาติวิสัย เพื่อสร้างความตื่นเต้นให้แก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้แต่งต้องใช้จินตนาการ และ ใช้ภาษาให้ผู้อ่านเห็นภาพ หรือ เกิดความรู้สึกนั้น ลักษณะเหนือธรรมชาติอาจปรากฏในทางกายภาพของตัวละคร หรือ พฤติกรรมของตัวละคร ซึ่งประกอบไปด้วยทั้งหมด 1 ตัวละคร ได้แก่ ตัวละครงูเห่า

2.4 การสร้างแบบบุคลาธิษฐาน

การสร้างตัวละครในนวนิยายเรื่องแม่เบี้ย วาณิช จรุงกิจอนันต์ มีการสร้างตัวละครจากสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่ใช่มนุษย์ แต่ผู้แต่งกำหนดบทบาท และ พฤติกรรมของสรรพสิ่งเหล่านั้นไว้ราวกับเป็นมนุษย์การสร้างตัวละครแบบนี้ของผู้แต่งอาจมีเหตุผลที่แตกต่างกัน ซึ่งประกอบไปด้วยทั้งหมด 1 ตัวละคร ได้แก่ ตัวละครงูเห่า

2.5 การสร้างโดยใช้ตัวละครแบบฉบับ

การสร้างตัวละครในนวนิยายเรื่องแม่เบี้ย วาณิช จรุงกิจอนันต์ มีการสร้างตัวละครให้มีบุคลิกลักษณะคงที่ โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง ลักษณะนิสัย และ พฤติกรรม ไม่ว่าจะอยู่ในเวลา และ สถานที่ เช่นใดก็ตามมักพบ ในบันเทิงคดีที่มีแนวเรื่องตลก และ วรรณคดีประยุกต์ประเภทให้บทเรียนทางจริยธรรม ซึ่งประกอบไปด้วยทั้งหมด 4 ตัวละคร ได้แก่ ตัวละครป่าทาบ ลุงทิม นางทองสุข และ เพ็ญแสง

3. แนวคิดด้านภาพลักษณ์ของตัวละครหญิง

ภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงในนวนิยายเรื่องแม่เบี้ยเป็นการวิเคราะห์ตามแนวคิดด้านภาพลักษณ์ เนื่องจากภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้ผู้อ่านมองเห็นลักษณะนิสัยของตัวละครทั้งในด้านภาพลักษณ์เชิงบวก และภาพลักษณ์เชิงลบ ดังนี้

3.1 ภาพลักษณ์เชิงบวก

ภาพลักษณ์เชิงบวกเป็นภาพลักษณ์ที่มองเห็นได้จากภายนอก และ ภายในจิตใจของตัวละครที่ผู้เขียน สร้างขึ้นให้มีภาพลักษณ์ไปในทางที่ดีทำให้ผู้อ่านจดจำตัวละครนั้น ดังนี้

1. ภาพลักษณ์ด้านรูปโฉมที่งดงาม ในนวนิยายเรื่องแม่เบี้ยเป็นความงามที่สามารถมองเห็นได้จากภายนอก ทำให้ผู้ที่พบเห็นหลงใหลในความงาม ซึ่งการที่ผู้พบเห็นหรือหลงใหลในความงามนั้นมีทั้งดีและไม่ดีต่อตนเอง คือ บางคนอาจจะชื่นชอบและชมความงามเพียงอย่างเดียว แต่ในทางกลับกันบางคนที่มาหลงใหลในความงามนั้น ก็อาจจะคิดไม่ดีไม่ร้ายต่อตัวละครหญิง เช่น เด็กหญิงนวลที่เกือบจะโดนถ่มกับชี้ยทำไม่ดีไม่ร้ายเพราะหลงใหล ในความงามของเด็กหญิงนวล

2. ภาพลักษณ์ด้านความมีคุณธรรม ในนวนิยายเรื่องแม่เบี้ยแสดงให้เห็นถึงความมีคุณธรรมของตัวละคร ที่ผู้เขียนสร้างขึ้น ทำให้เห็นถึงคุณธรรม ความดี ที่อยู่ในจิตใจของแต่ละตัวละคร ทำให้ผู้อ่านได้รู้ว่าตัวละครหญิงในนวนิยายเรื่องแม่เบี้ยมีลักษณะนิสัยไปในทิศทางที่ดี และมีคุณธรรม ทั้งนี้ผู้เขียนได้สร้างตัวละครให้มี ความสมจริงมากยิ่งขึ้น ถึงแม้ตัวละครบางตัวอาจจะมีลักษณะนิสัยหรือภาพลักษณ์ไปในทางที่ไม่ดีแต่ภายในจิตใจจริง ๆ ของตัวละคร ตัวนั้นยังมีคุณธรรมที่ดีแฝงอยู่

3. ภาพลักษณ์ด้านความมีวุฒิภาวะ ในนวนิยายเรื่องแม่เบี้ยบางตัวละครอาจจะมีภาพลักษณ์ในด้านที่ไม่ดีแต่ก็ยังมีวุฒิภาวะ คือ การวางตัวที่เหมาะสม เช่น ตัวละครเมขลาที่มีภาพลักษณ์ไปในทางเชิงลบแต่เมขลาก็ยังมีความมีวุฒิภาวะในหลาย ๆ ด้าน คือในด้านของการทำงานที่มีวุฒิภาวะความเป็นผู้นำ และ มีความสามารถในการทำงาน

3.2 ภาพลักษณ์เชิงลบ

ภาพลักษณ์เชิงลบในนวนิยายเรื่องแม่เบี้ยเป็นภาพลักษณ์ที่มองเห็นได้จากภายนอก และ ภายใน

จิตใจ ของตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นให้มีภาพลักษณ์ไปในทางที่ไม่ดี ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ที่คนทั่วไป หรือ ตัวบุคคลนั้น ไม่อยากให้เกิดขึ้นเพราะจะส่งผลให้ผู้คนที่พบเห็นเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อบุคคลนั้น ๆ

1. ภาพลักษณ์ด้านการขาดคุณธรรม ในนวนิยายเรื่องแม่เบี้ยแสดงให้เห็นถึงความขาดคุณธรรม ของตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้น ทำให้เห็นถึงการขาดคุณธรรม การผิดศีลธรรมของตัวละครเอกหญิงใน นวนิยาย เรื่องแม่เบี้ยที่มีภาพลักษณ์ด้านความขาดคุณธรรมมากกว่าตัวละครตัวอื่น คือ ตัวละครเมขลา ที่เธอแอบไปมีความสัมพันธ์ลึกลับซึ่งกับตัวละครชายที่เธอรู้อยู่แล้วว่าตัวละครชายเหล่านั้นมีภรรยา และ ลูกอยู่แล้ว

2. ภาพลักษณ์ด้านการขาดวุฒิภาวะในนวนิยายเรื่องแม่เบี้ยด้านการขาดวุฒิภาวะ จะเห็นได้ว่า ตัวละครหญิงในนวนิยายเรื่องแม่เบี้ยบางตัวละครที่ดูเหมือนจะมีภาพลักษณ์ไปในทางเชิงบวก แต่เมื่อตัว ละครตัวนั้นโดนกระทำหรือ มีสิ่งที่มากระทบจิตใจ พฤติกรรมของตัวละครนั้นก็ยอมเปลี่ยนแปลงไปจน ขาดสติ และ ขาดวุฒิภาวะ เช่น ตัวละครไหมแก้ว เป็นตัวละครที่เป็นภรรยาของขณะชลที่ขณะชลแอบ ไปมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงคนอื่น ทำให้ไหมแก้ว มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป จากผู้หญิงที่เรียบร้อย สุภาพ เชื่อสัตย์ต่อสามี ไม่เคยใช้คำพูดที่รุนแรงต่อสามีของเธอ แต่เมื่อเธอโดนขณะชลหักหลัง ทรมาน ความเชื่อสัตย์ที่เธอมอบให้ ไหมแก้วกลับเปลี่ยนเป็นคนละคน คือ อารมณ์ร้อน ฉุนเฉียว พุดจากรุนแรง มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ขาดการควบคุมอารมณ์ จึงทำให้ตัวละครตัวนี้ขาดวุฒิภาวะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาการสร้างภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงในนวนิยายเรื่องแม่เบี้ย พบว่าในนวนิยายเรื่อง แม่เบี้ย มีภาพลักษณ์ที่โดดเด่นในด้านภาพลักษณ์เชิงลบมากกว่าเชิงบวก ซึ่งมักจะพบเห็นได้ยาก และ มี ความแตกต่าง จากนวนิยายไทยเรื่องอื่น ๆ เนื่องจาก นวนิยายไทยเรื่องอื่นมักจะสร้างภาพลักษณ์ของตัว ละครเอกหญิงให้มีภาพลักษณ์ที่เด่นชัดไปในทางเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ โดยนวนิยายเรื่องแม่เบี้ยมีแนว เรื่องเกี่ยวกับการกระทำสิ่งที่ไม่ดีศีลธรรมของตัวละครหญิงที่ไปมีความสัมพันธ์ลึกลับซึ่งกับตัวละครชาย ที่มีภรรยา และ ลูกอยู่แล้ว และ มีตัวละครหญิงเป็นตัวละครที่สร้างความลึกลับ อีกทั้งยังเป็นตัวละครที่ เข้ามาขัดขวางเรื่องการกระทำสิ่งที่ไม่ดีศีลธรรม ส่วนลักษณะของการดำเนินเรื่อง คือ การเล่าตามปฏิทิน ธรรมชาติที่มีการผูกปมปัญหาในตอนต้นของเรื่อง และ คลี่คลายปมปัญหาในตอนจบของเรื่อง มีการวาง เค้าโครงเรื่องที่ค่อนข้างลงตัวเนื่องจากมีความลึกลับ ความตื่นเต้นของเรื่อง อยู่ตลอดเวลา ทำให้เนื้อเรื่อง มีความน่าสนใจ ทั้งนี้นวนิยายเรื่องแม่เบี้ยยังสอดแทรกผลของการกระทำของตัวละครทุกตัว คือ การ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เห็นได้ว่าผู้แต่งสามารถถ่ายทอดเรื่องราวของตัวละครให้ผู้อ่านเห็นภาพได้อย่าง ชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

กอบกุล อิงคุทานนท์. (2533). วิจารณ์วรรณกรรมไทย-เทศ. กรุงเทพฯ : แสงหา.

พัชรราวลี จินนิกร. (2559). การศึกษาภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงในวรรณกรรมเรื่องผู้ชนะสิบทิศ. (วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาภาษาไทย). มหาวิทยาลัยบูรพา. สืบคำจาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/52920408.pdf.

วาณิช จรุงกิจอนันต์. (2551). แม่เบี้ย. (พิมพ์ครั้งที่ ๔). กรุงเทพฯ: แพร่สำนักพิมพ์.

วิภา กงกะนันทน์. (2533). วรรณคดีศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.